Agnieszka Kamińska

Studenckie Koło Naukowe Zarządzania i Marketingu
Wydział Wychowania Fizycznego i Sportu w Białej Podlaskiej
- opiekun naukowy dr Mirosław Zalech

ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA GMINY WĘGORZEWO W OPINII REZYDENTÓW I NIEREZYDENTÓW

Streszczenie
Wielkość i różnorodność cech przestrzeni takich jak przyroda, obiekty, wydarzenia, historia, atmosfera czy kultura tworzą niepowtarzalność miejsca stanowiącą o jego atrakcyjności turystycznej. Celem pracy było poznanie w jaki sposób turyści i mieszkańcy postrzegają atrakcyjność turystyczną gminy Węgorzewo oraz ustalenie o jakie elementy należy ją wzbogacić i jakie wyeksponować. W badaniach wykorzystano specjalnie skonstruowany kwestionariusz ankiety, który wypełniany był przez respondentów anonimowo. Doboru do próby dokonano techniką przez eliminację. Badaniami objęto 45 mieszkańców gminy Węgorzewo oraz 55 turystów.
Uzyskane wyniki ujawniły, że najistotniejszym czynnikiem jaki decyduje o atrakcyjności turystycznej regionu zarówno zdaniem mieszkańców jak i turystów jest baza noclegowa, średnia ocena tego czynnika była najwyższa, wyniosła odpowiednio 3,89 pkt. (±1,37) i 4,24 pkt. (±1,50), w pięciostopniowej skali. Ankietowani najczęściej bardzo źle lub źle oceniali infrastrukturę drogową. Najlepiej natomiast mieszkańcy oceniali plaże a turyści dostęp do obiektów sportowych. Zdaniem badanych największy wpływ turystyki na rozwój regionu następuje poprzez korzystanie przez odwiedzających z bazy noclegowej. Uzyskane wyniki oraz przeprowadzone analizy pozwoliły na ujawnienie mocnych i słabych stron atrakcyjności turystycznej gminy Węgorzewo.

Wstęp

Rozwój turystyki nie przebiega jednakowo we wszystkich rejonach. Wyraźnie dominuje na obszarach, których walory przyrodnicze i historyczne zapewniają bazę do jej rozwoju tworząc potencjał pożądany przez turystów. Za atrakcyjność turystyczną przestrzeni uważa się kompleks czynników mających znaczenie w rozwoju turystyki, tworzonych przez walory turystyczne (walory naturalne i antropogeniczne), a także walory recepcji, na które składa się dostęp-

ność komunikacyjna i urządzenia turystyczne (Mazur 2003). W aspekcie ekonomicznym turystyka stanowi ważne źródło dochodów dla mieszkańców, stymuluje rozwój infrastruktury technicznej oraz sprzyja inwestycjom. W aspekcie społecznym, wpływa na rozwój kultury oraz zachowanie dziedzictwa, a także poprawę stanu środowiska naturalnego (Piechowicz i wsp. 2007). Wychodząc z ekonomicznego punktu widzenia atrakcyjność przestrzeni (miasta, gminy, powiatu) stanowi właściwość pozwalającą na konkurowanie z innymi jednostkami (Niezgoda 2008), generowanie ruchu turystycznego oraz zapewnia możliwość długofalowego rozwoju w warunkach konkurencji (Mika 2011).

Jednym ze znanych obszarów odznaczających się wysoką atrakcyjnością jest Kraina Wielkich Jezior Mazurskich. Na opinię taką wpływa wielość znajdujących się na tym obszarze walorów przyrodniczych. W mniejszym stopniu kulturowych czy związanych z turystyczną infrastrukturą (Krahel 2005).

Podjęte w pracy badania dotyczą Gminy Węgorzewo, która położona jest na samym początku turystycznego szlaku Wielkich Jezior Mazurskich. Powierzchnia gminy wynosi 341 km^2 (w tym 18,5% stanowią lasy, a 18% rzeki i jeziora) w 2005 roku zamieszkiwało ją 17141 osób. Największymi zbiornikami wodnymi są jezioro Dargin, Mamry, Łabap, Święcajty, Oświn. Przez tereny gminy Węgorzewo przepływają takie rzeki jak: Węgorapa, Sapina, Rawadę, Ruda. Do najważniejszych i najbardziej popularnych walorów przyrodniczych tego obszaru zalicza się kanał Węgorzewski, Młyński oraz niedokończony Mazurski. Znajdują się tam także rezerwaty przyrody o charakterze ornitologicznym oraz florystycznym. Można również spotkać takie atrakcje jak pomniki przyrody. Oprócz walorów przyrodniczych teren gminy Węgorzewo charakteryzuje bogata struktura zabytków różnego rodzaju. Istnieje tam także wiele atrakcji dodatkowych w postaci organizowanych na terenie Węgorzewa i miejscowości ościennych licznych imprez o różnym charakterze (ZPRPW 2007; SRS-GGW 2000).

W związku z istnieniem na terenie jednostki szeregu walorów przyrodniczych i antropogenicznych, ważnym czynnikiem podnoszącym jakość życia mieszkańców pozwalającym na poszerzenie liczby miejsc pracy, napływ kapitału jest możliwość świadczenia usług turystycznych i rekreacyjnych, stanowiąc tym samym istotny element struktury gospodarczej zarówno lokalnej, jak i regionalnej.

Celem pracy było poznanie w jaki sposób turyści i mieszkańcy postrzegają atrakcyjność turystyczną gminy Węgorzewo oraz ustalenie o jakie elementy należy ją wzbogacić, a jakie wyeksponować.

Materiał i metody

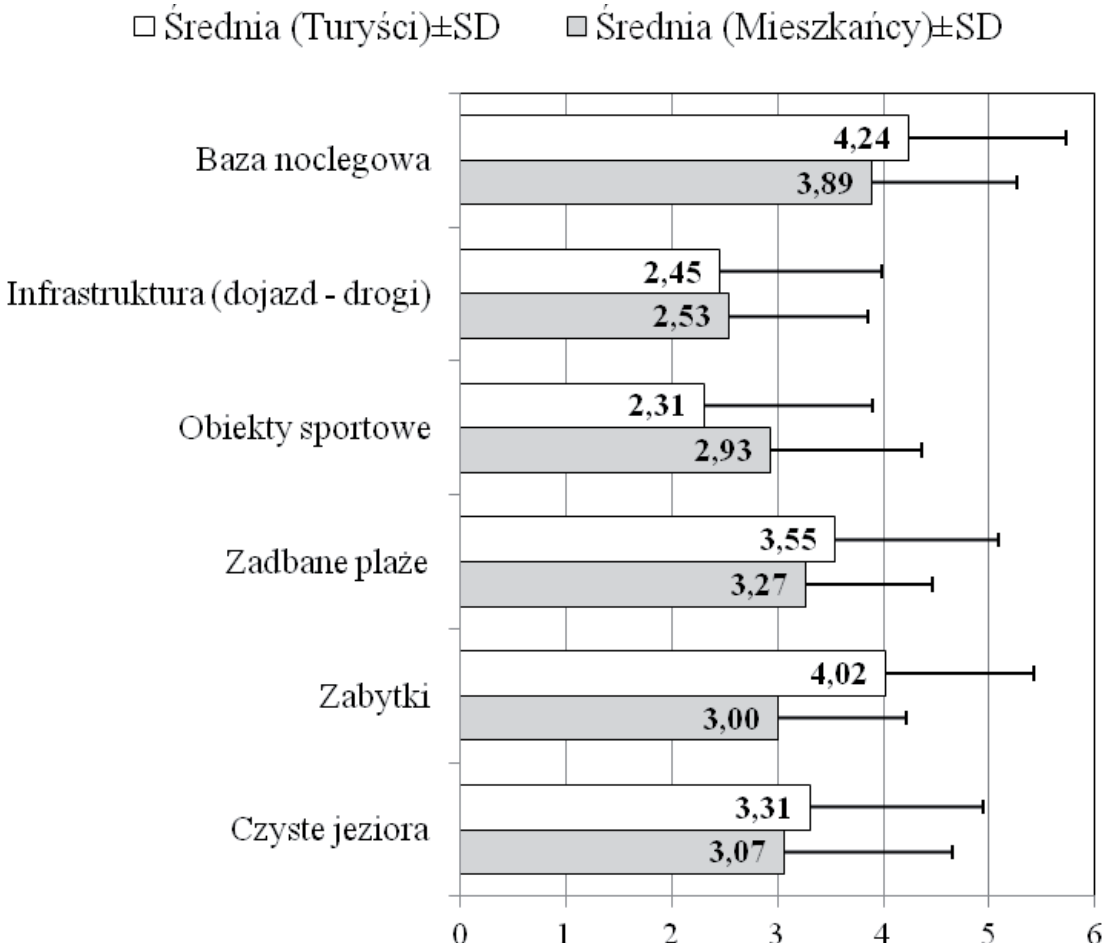
Mając na uwadze założony cel zadecydowano, że badania zostaną przeprowadzone wśród mieszkańców gminy Węgorzewo oraz turystów, którzy odwiedzili ten obszar. Dobór próby do badań miał charakter celowy, techniką przez eliminację. Mieszkańcy i turyści zostali poproszeni o dokonanie oceny i wyrażenie opinii na temat podstawowych elementów składających się na atrakcyjność turystyczną gminy. W badaniach wykorzystano specjalnie skonstruowany kwestionariusz ankiety, który wypełniany był przez respondentów anonimowo, tych którzy wyrazili na to zgodę. Badaniami objęto 100 osób. Sześćdziesiąt osiem stanowili mężczyźni, a kobiety 32. Nieco ponad 50% ankietowanych pochodziła z terenów wiejskich (54 osoby). Z miasta pochodziło 46 osób. Zdecydowana większość badanych, bo aż 78 wskazała, że ich sytuacja materialna jest dobra, natomiast 20 osób, że przeciętna. Tylko nieliczni ankietowani zaznaczyli odpowiedź mówiącą o złej sytuacji materialnej (2 wskazania). Ponad połowa badanych to turyści (55 osób). Pozostałą część stanowili mieszkańcy gminy Węgorzewo (45 osób).

Badania przeprowadzono w maju 2012 roku na terenie miasta Węgorzewo oraz portów żeglugi mazurskiej zlokalizowanych w gminie. W kwestionariuszu ankiety znalazły się pytania dotyczące znaczenia jakie mają poszczególne elementy atrakcyjności turystycznej gminy dla przyjeżdżających i mieszkańców, jak są one przez nich oceniane, jak ważne są w rozwoju regionu i o jakie składniki zwiększające atrakcyjność, gmina powinna zostać wzbogacona. Badania dotyczyły także kwestii oceny oferty turystycznej oraz deklaracji ponownego powrotu.

Wyniki

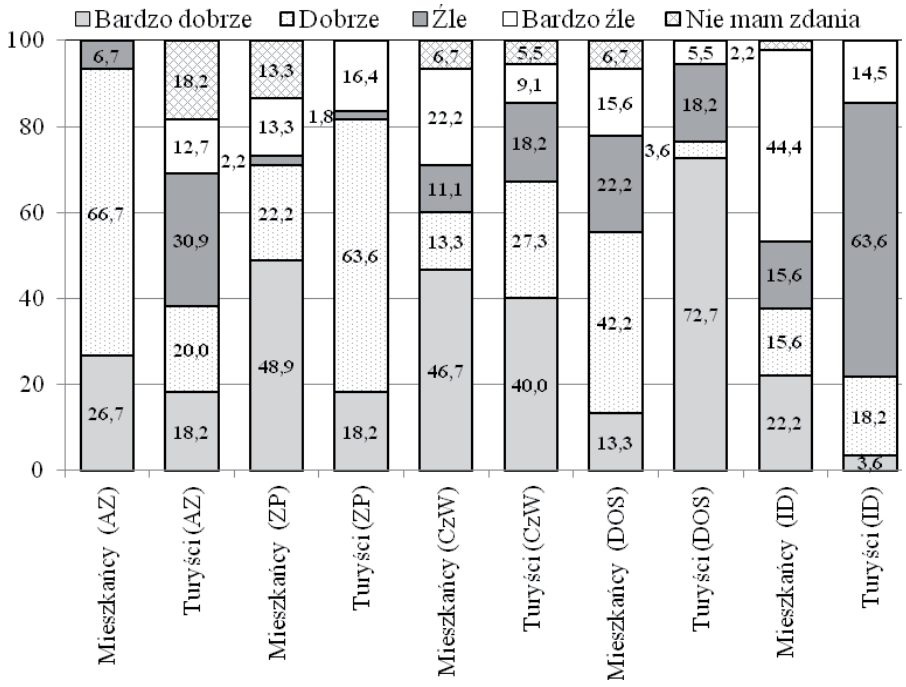
Postrzeganie znaczenia poszczególnych elementów dla rozwoju turystyki w gminie różnicuje turystów i mieszkańców. Według badanych to od bazy noclegowej w największym stopniu zależy atrakcyjność turystyczna gminy Węgorzewo. Znacznie większe znaczenie ten czynnik ma dla turystów ($\bar{x} = 4{,}24; SD = 1{,}5$ $\bar{x} = 4{,}24; SD = 1{,}5$), niż mieszkańców ($\bar{x} = 3{,}89;\ SD = 1{,}37$ $\bar{x} = 3{,}89;\ SD = 1{,}37$). Badanych różniło także znaczenie zabytków i dbałość o plaże. Przyjezdni uważają iż dla turystyki większe znaczenie mają zabytki ($\bar{x} = 4{,}02;\ SD = 1{,}41)\bar{x} = 4{,}02;\ SD = 1{,}41)$, niż dobrze przygotowane plaże ($\bar{x} = 3{,}55;\ SD = 1{,}54)\bar{x} = 3{,}55;\ SD = 1{,}54)$, mieszkańcy uważają odwrotnie. Najmniejsze znaczenie dla rozwoju turystyki według osób odwiedzających Węgorzewo mają obiekty sportowe ($\bar{x} = 2{,}31; SD = 1{,}59$ $\bar{x} = 2{,}31; SD = 1{,}59$) oraz infrastruktura drogowa, dojazd do miejsca wy-

poczynku ($\bar{x} = 2{,}45;\ SD = 1{,}52\bar{x} = 2{,}45;\ SD = 1{,}52$). Jakość dotarcia do miejsca wypoczynku jest kosztem jednostkowym i nie należy do elementów od jakich zależy komfort pobytu przez cały okres przebywania w danej jednostce. Obiekty sportowe jako komponent pozwalający na aktywny wypoczynek (w aspekcie rekreacyjnym), wydaje się mieć większe znaczenie dla mieszkańców ($\bar{x} = 2{,}93;\ SD = 1{,}43\bar{x} = 2{,}93;\ SD = 1{,}43$) niż turystów. Należy zauważyć iż zarówno jedna jak i druga grupa ankietowanych wskazała małe znaczenie dla turystyki tego elementu zagospodarowania. Jest to związane z ograniczonymi potrzebami turystów w tym obszarze, dodatkowo oceniany on jest przez nierezydentów z punktu widzenia możliwości korzystania z boisk plażowych, czy też dostępności akwenu wodnego (w tym sprzętu) (ryc. 1).



Ryc. 1. Znaczenie poszczególnych elementów dla atrakcyjności turystycznej gminy Węgorzewo według turystów i mieszkańców
Uwaga: respondenci dokonywali ocen w skali od 1 do 5, gdzie 1 to najniższa a 5 najwyższa ocena

Ponad 43% turystów stwierdziło, że stan zabytków jest niewystarczający i oceniło go źle bądź bardzo źle. Zauważa się ciekawą zależność. Okazuje się bowiem, że znaczna większość mieszkańców ma odmienne zdanie, wskazując na ten element jako mocną stronę gminy (93,4% atrakcyjność stanu zabytków oceniło bardzo dobrze i dobrze). Kolejnym aspektem jaki został podany ocenie przez turystów i mieszkańców były tereny plażowe, większość ankietowanych obu grup oceniła ten element dobrze bądź bardzo dobrze. Po analizie wyników dotyczących oceny czystości wód w węgorzewskich jeziorach można stwierdzić, że ten element został oceniony nieco gorzej niż stan plaż. Co trzeci mieszkaniec i prawie co trzeci turysta wskazali iż czystość wody jest zła bądź bardzo zła. Natomiast dostępność obiektów sportowych w Węgorzewie ponad 50% ankietowanych mieszkańców i 75% turystów oceniła na poziomie bardzo dobrym lub dobrym. Warto przy tej analizie przypomnieć, że te elementy infrastruktury na omawianym terenie są bardzo silnie rozbudowane i udostępniane zarówno dla mieszkańców jak i turystów w dużej części bezpłatnie. Kolejnym elementem dotyczącym turystyki i rekreacji jaki świadczy o atrakcyjności przestrzeni jest łatwość dotarcia do miejsc przeznaczenia. Przeprowadzona analiza uzyskanych wyników, pozwala wskazać iż duża grupa badanych oceniła stan infrastruktury drogowej bardzo źle i źle. Przy czym należy zauważyć, że opinia turystów jest zdecydowanie bardziej negatywna niż mieszkańców (ryc. 2). Jednakże pomimo tak złych ocen stanu infrastruktury to znaczenie tego czynnika dla atrakcyjności tej jednostki zdaniem mieszkańców i turystów jest jednym z najniższych (ryc. 1).



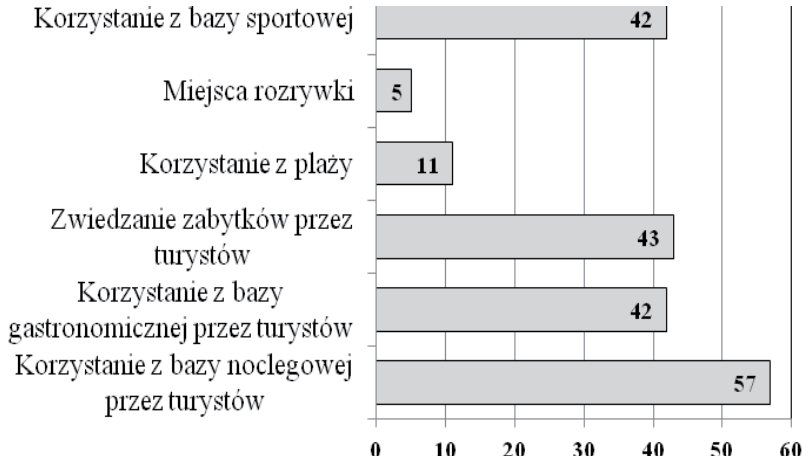
Ryc. 2. Struktura % ocen stanu poszczególnych elementów atrakcyjności turystycznej gminy Węgorzewo w opinii turystów i mieszkańców
Uwaga: AZ – atrakcyjność zabytków; ZP – plaże; CzW – czystość wody w jeziorach; DOS – dostępność obiektów sportowych; ID – infrastruktura (dojazd – drogi)

Jednym z działań zapewniających rozwój gminy i nieustanne zainteresowanie nią ze strony turystów jest poszukiwanie elementów wymagających modernizacji, uzupełnienia czy też zmiany. W ustaleniu takich aspektów pomóc miało zebranie opinii na temat zmian oraz determinant rozwoju. Najwięcej, bo aż 90% wszystkich badanych, chciałoby rozbudowy infrastruktury transportowej. Kolejnym elementem zdaniem ankietowanych wymagającym poprawy jest zwiększenie dostępu do infrastruktury wypoczynkowej poprzez odpowiednie przygotowanie, np. plaż (42%) oraz poszerzenie oferty sportowej na terenie gminy (38%). Znacznie mniejsza liczba badanych dostrzegała potrzebę poszerzenia oferty kulturalnej gminy (18%) oraz rozbudowę bazy gastronomicznej (10%) i noclegowej (2%).

Kolejnym zagadnieniem było ustalenie elementów, jakie najsilniej wpływają na rozwój regionu. Najwięcej badanych stwierdziło, że korzystanie z bazy noclegowej przez turystów w największym stopniu determinuje jego rozwój (57%). Prawdopodobnie badani wskazali ten czynnik, gdyż potencjalnie przynosi on najwięcej korzyści finansowych. Kolejne czynniki to zwiedzanie zabytków, korzystanie z usług gastronomicznych oraz korzystanie z bazy sportowej. Najmniej osób, bo tylko 5% wskazało iż najbardziej korzystnie na rozwój regionu wpływają miejsca rozrywki (ryc. 3).

Prawie co piąty mieszkaniec (bo aż 24,4%) i co czwarty turysta (20,0%) ocenił ofertę turystyczną gminy Węgorzewo bardzo dobrze. Dobrze oceniło ją 18,2% nierezydentów, dostatecznie i słabo po 16,4%, a niedostatecznie aż 29,1%. Żaden z badanych rezydentów nie stwierdził iż dostępna oferta w ramach jednostki jest niedostateczna, natomiast większość, bo ponad 55,6% oceniła ją na poziomie dobrym, a 6,7% dostatecznym i 13,3% słabym.

Większość badanych turystów (35 osób) wyraziła jednoznaczną chęć ponownego skorzystania z oferty gminy Węgorzewo. Po dziesięć osób wskazało, że nie wie czy skorzysta z oferty i że z niej nie skorzysta.



Ryc. 3. Znaczenie poszczególnych elementów w rozwoju regionu w opinii mieszkańców i turystów (%)

Podsumowanie i wnioski

Gmina Węgorzewo zaliczana jest do gmin turystycznych kojarzących się z wypoczynkiem, kontaktem z przyrodą, wędkarstwem, sportami wodnymi oraz sportami zimowymi. Ambitne zamierzenia w zakresie inwestycji turystycznych zawarte w Strategii Rozwoju Gminy do roku 2015 (SRS-GGW 2000) nie zostały jeszcze spełnione w całości, jednak wydaje się, że należy ocenić je wysoko. Dużą rolę odegrały pieniądze pozyskane z Unii Europejskiej. „Dzięki środkom z Unii miasta i miasteczka zmieniły się nie do poznania – wystarczy odwiedzić Węgorzewo czy Giżycko" napisał w „Gazecie Wyborczej" M. Czech (2010). Wyremontowane zostały ulice, zrewitalizowano główne place miejskie, powstały ścieżki rowerowe, modernizacji poddano również plażę miejską oraz park miejski. To tylko najważniejsze inwestycje zrealizowane w ramach „Strategii".

Przeprowadzone wśród mieszkańców i turystów gminy Węgorzewo badania pozwoliły na realizację założonego celu i sformułowanie następujących stwierdzeń:

1. Istnieje wiele czynników, które decydują o atrakcyjności turystycznej. W gminie Węgorzewo zarówno według mieszkańców jak i turystów najważniejszym jest baza noclegowa, najmniej istotnym infrastruktura drogowa.
2. Stan poszczególnych elementów atrakcyjności turystycznej gminy Węgorzewo jest na ogół bardzo dobrze bądź dobrze oceniany przez badanych. Zdaniem respondentów na szczególną uwagę zasługuje infrastruktura drogowa i dostępność komunikacyjna, która została oceniana przez znaczną grupę respondentów źle bądź bardzo źle. Zły stan dróg oraz słabość komunikacyjną potwierdzają opracowania gminne i powiatowe. Wskazuje się w nich na to iż linie kolejowe na tych terenach są bardzo słabo rozwinięte, a także niewystarczająca jest ilość połączeń komunikacji autobusowej zarówno lokalnej, jak i dalekobieżnej.
3. Dla rozwoju gminy według badanych największe znaczenie ma korzystanie przez przyjeżdżających z bazy noclegowej. Nie jest to opinia odosobniona gdyż z długością pobytu turysty w danym miejscu związane są jego wydatki, czyli ilość pieniędzy, które zostawia na danym obszarze.
4. Oferta turystyczna gminy jest pozytywnie oceniana przez mieszkańców i turystów. Warto jednak zauważyć, że ponad 29% turystów stwierdziło, że jest ona niedostateczna. Ujawnia to potrzebę jej poszerzenia, a także badań nad satysfakcją z niej korzystających.
5. Niepokojąca jest jednoznaczna deklaracja ponad 18% badanych turystów, że nie zamierzają powrócić do Węgorzewa. Świadczyć to może iż warunki, atrakcyjność jest zbyt mała, bądź też posiadane walory pozwalają na ich poznanie podczas jednego pobytu.

Obecnie Węgorzewo jest typową letnią miejscowością, ale – również za sprawą dokonanych inwestycji można zauważyć coraz wyraźniej zarysowującą się tendencję do całorocznego przystosowania turystycznego. W sezonie letnim dominują przede wszystkim żeglarze wraz z innymi amatorami sportów wod-

nych, w sezonie zimowym - amatorzy żeglarstwa lodowego. Poza sezonem letnim Węgorzewo może z powodzeniem być atrakcją dla turystyki historycznej (dobrze zachowane bunkry i instalacje militarne) i turystyki przyrodniczej (rezerwat Siedmiu Wysp). Dla zwolenników aktywnych form turystki rowerowej, pieszej, konnej i kajakowej wydłużony sezon trwa od maja do końca września.

Podsumowując należy stwierdzić, że dokonane analizy pozwoliły na ujawnienie mocnych i słabych stron czynników kształtujących atrakcyjność jednostki. Mogą one posłużyć władzom lokalnym Węgorzewa do formowania rozwoju gminy poprzez wyjście naprzeciw oczekiwaniom i potrzebom turystów oraz mieszkańców. Także podjąć działania proinwestycyjne, które podniosą atrakcyjność turystyczną regionu, zgodne z ciągle rosnącymi oczekiwaniami, potrzebami i wymaganiami społecznymi. Dzięki czemu istnieje szansa na zwiększenie zainteresowania gminą, a przewidywanym pozytywnym efektem będzie rozwój gospodarczy i zmniejszenie bezrobocia na tym terenie.

Piśmiennictwo

1. Czech M. (2010), Niech rosną metropolie, „Gazeta Wyborcza", nr 243 (16.10.2010).
2. Krahel S. (2005), Atrakcyjność turystyczna Giżycka. Prace i Studia Geograficzne, Warszawa, 35, 219-238.
3. Mazur E. (2003), Geografia turystyczna, Wydawnictwo Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
4. Mika M. (2011), Miasta jako obszary recepcji ruchu turystycznej. W: M. Mika (red.), Kraków jako ośrodek turystyczny, Instytut Geografii i Gospodarki Przestrzennej. Uniwersytet Jagielloński, Kraków, 15-34.
5. Niezgoda A. (2008), Cele rozwoju zrównoważonego a przewaga konkurencyjna obszarów recepcji turystycznej. W: G. Gołembski (red.), Turystyka jako czynnik wzrostu konkurencyjności regionów w dobie globalizacji, Wyd. AE w Poznaniu, 19-31.
6. Piechowicz B., Mirończuk A., Rak A. M. (2007), Opodatkowanie podatkiem dochodowym i zasady ewidencji działalności agroturystyczne, W: G. A. Ciepieli, J. Sosnowskiego (red.), Agroturystyka - moda czy potrzeba? Wyd. Akademii Podlaskiej, Siedlce, 93.
7. SRS-GGW (2000), Stratega Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Węgorzewo do 2015 roku, Węgorzewo.
8. ZPRPW (2007), Zintegrowany Program Rozwoju Powiatu Węgorzewskiego na lata 2007-2015, Załącznik nr 1 do Uchwały Nr XVI/94/2007 Rady Powiatu Węgorzewskiego.

Ilość znaków ze spacjami: 16 944